

Etelä-Hämeen ympäristöterveys
Riihimäen kaupunki

Valvontasuunnitelma eläinten terveyden ja
hyvinvoinnin valvonnasta sekä
eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä

2026-2028

Sisällysluettelo

1 Johdanto	3
2 Toimintaympäristö.....	3
3 Suunnitelman kuvaus.....	4
4 Voimavarat.....	4
4.1 Henkilöstön resurssitarpeen kartoitus	4
4.2 Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako	5
4.3 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	5
5 Tietojärjestelmät	6
6 Yhteistyö ja viestintä	7
7 Maksut	7
8 Valvonnan toimeenpano	8
8.1 Hankkeet ja valvonnan painopisteet.....	8
8.2 Eläinten terveyden valvonta	9
8.2.1 Eläintautivalmius	9
8.2.2 Eläintautiepäilyt ja – tapaukset	9
8.2.3 Zoonoosien valvonta.....	10
8.2.4 Terveysvalvontaohjelmat	10
8.2.5 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus.....	11
8.2.6 Muu tautiseuranta	11
8.2.7 Eläinten keinollinen lisääntyminen	11
8.2.8 Eläimistä saatavat sivutuotteet	11
8.2.9 Elävien eläinten laiton tuonti	13
8.2.10 Elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden sisämarkkinatuonti ja -vienti	13
8.2.11 Tuonti ja vienti EU:n ulkopuolelle.....	13
8.3 Eläinten hyvinvoinnin valvonta	13
8.3.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus	14
8.3.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus.....	15
8.4 Tukivalvonta	15
9 Eläinlääkäripalvelujen toimeenpano	16
9.1 Peruseläinlääkäripalvelu	16
9.2 Täydentävä eläinlääkäripalvelu	18
9.3 Tuotantoeläinten terveydenhuolto	19
9.4 Kiireellinen eläinlääkäriapu.....	19
9.5 Saatavuus- ja laatuavoitteet	19
9.5.1 Ajanvaraus.....	19

9.5.2 Saatavuus.....	20
9.6 Toimitilat.....	20
9.7 Välineresurssit.....	21
9.8 Ostopalvelut	21
9.9 Perustason ylittävät palvelut.....	22
9.10 Laboratoriopalvelut.....	22
10 Ohjaus	22
11 Laatu.....	22
12 Seuranta ja raportointi.....	23
12.1 Annettujen määräysten ja kieltojen noudattamisen valvonta	23
12.2 Viranomaisen pyytämät raportit ja tilastot.....	23
12.3 Palvelujen käytön tilastointi	23

1 Johdanto

Eläinlääkintähuoltolain 2085/2023 mukaan kunnan eläinlääkäripalvelujen järjestäjän on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista. Suunnitelman tulee sisältää tiedot järjestämisvastuun piirin kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta. (EiHl 6§)

Järjestäjän on lisäksi laadittava suunnitelma eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näyteenotoista ja muista toimenpiteistä. (EiHl 6§)

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma (EHO) ja alueellinen suunnitelma ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

2 Toimintaympäristö

Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyessä kunnilta Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa yhdistyivät Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän ja Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän ympäristöterveydenhuollon toiminnat muodostaen Etelä-Hämeen ympäristöterveysyksikön. Alueeseen kuuluvat Forssa, Tammela, Jokioinen, Humpkala ja Ypäjä sekä Loppi, Hausjärvi, Janakkala ja vastuukuntana Riihimäki. Ympäristöterveydenhuolto kuuluu Riihimäen kaupungin elinvoiman toimialalle ja toimielimenä on alueellinen ympäristöterveysjaosto.

Ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueen väestömäärä on noin 91 900. Jäsenkunnittain asukkaita on Riihimäki 28 700, Forssa 16 000, Janakkala 16 100, Hausjärvi 7900, Loppi

Etelä-Hämeen ympäristöterveys

7 700, Tammela 5 900, Jokioinen 4 900, Ypäjä 2 200 ja Humppila 2 100. Vaikka suurin osa Etelä-Hämeen ympäristöterveyden jäsenkunnista on maatalousvaltaisia kuntia, on alueen lypsykarjatilojen määrä vähentynyt vuosittain, viimeisimmän tilaston mukaan alueella on 59 maitotilaa. Vapaa-ajan asukkaat lisäävät lomakausina jonkin verran lemmikkieläinpotilaiden määrää alueella.

Eläinlääkäreiden toimipisteet säilyivät organisaatiomuutoksessa ennallaan. Riihimäen kahden praktikkoeläinlääkärin yhteisvastaanotto sijaitsee Peltosaassa ja Jokioisten yhteisvastaanotolla työskentelee neljä praktikkoeläinlääkärää. Molemmilla alueilla on myös valvontaeläinlääkärin toimipiste.

Alueella toimii useita yksityisiä eläinlääkäreitä ammatinharjoittajina. Riihimäellä ja Janakkalassa on molemmissa kaksi pieneläinklinikkaa. Forssan alueella Pilvenmäen raviradalla toimii hevosklinikka ja Ypäjällä hevossairaala. Yksityiset eläinlääkärit hoitavat myös tuotantoeläimiä. Osa terveydenhuoltosopimuksista on tehty yksityisten eläinlääkäreiden kanssa. Yksityiset eläinlääkärit eivät osallistu alueella päivystykseen. Ypäjän Hevossairaalan toiminnassa on kuitenkin pyritty huomioimaan lisääntynyt palveluntarve erityisesti kesällä ja muiden lomakausien aikana.

Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta (285/2023) on vahvistettu 13.6.2024 ja uudistettu eläinlääkintähuoltolaki tulee voimaan 1.1.2026. Lain tarkoituksena on turvata eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta keskeisten perustasoisten eläinlääkäripalveluiden saatavuus koko maassa. Uusi laki tarkentaa kunnan järjestämisvastuuta yleisen edun kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista.

Etelä-Hämeen Ympäristöterveyden eläinlääkintähuollolle asetetaan vuodeksi 2026 yksi painopiste: Järjestäjä varmistaa uuden eläinlääkintähuoltolain vaatimusten toteutumisen eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä.

3 Suunnitelman kuvaus

Tässä suunnitelmassa kuvataan kunnaneläinlääkärille määrättyjen eläinlääkäripalveluiden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestäminen Etelä-Hämeen ympäristöterveyden toiminta-alueella. Suunnitelma sisältää tiedot eläinlääkäripalveluiden tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä kuvauksen valvontakohteista, tarakastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Lisäksi suunnitelma sisältää kuvauksen valvonnan toteutumisen seurannasta ja raportoinnista. Suunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon valmisteilla oleva Eläinlääkintähuollon valtakunnallinen ohjelma ([EHO](#)) 2026-2028. EHO on osa valvonta-asetuksen mukaista elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa ([VASU](#)) ja [ympäristöterveydenhuollon yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa](#).

4 Voimavarat

4.1 Henkilöstön resurssitarpeen kartoitus

Etelä-Hämeen ympäristöterveyden eläinlääkäripalveluiden ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatarve ja resurssitarve on esitetty liitteen lopussa ”Resurssitarpeen kartoitus”.

4.2 Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako

Eläinlääkintähuollossa työskentelee kuusi praktikkoeläinlääkärinä, kaksi valvontaeläinlääkärinä ja kolme eläintenhoitajaa. Kahden eläintenhoitajan toimipisteenä on Peltosaaren vastaanotto ja yhden Jokioisten vastaanotto. Yhden eläintenhoitajan työajasta 20 % on varattu toimistotehtäviin. Osa-aikaisesti työskentelevän praktikkoeläinlääkärin sekä lyhyitä lomaaikoja ja perhevapaita korvaamaan voidaan palkata tilapäinen praktikkoeläinlääkäri 40 % työajalla. Pidempien vuosilomien ajalle on lisäksi sijaismäärärahaa noin 5 kuukauden ajalle. Sen sijaan päivystysvapaat hoidetaan vastavuoroisesti eläinlääkäreiden kesken.

Eläinlääkintähuollon yksikön esihenkilönä on ympäristöterveyspäällikkö, joka on koulutukseltaan eläinlääkäri. Eläinlääkintähuollon tiiminvetäjä on hygieenikkoeläinlääkäri. Hänen työtehtäviinsä kuuluu myös eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevien laitosten ja alkutuotannon valvontaa.

Valvontaeläinlääkärit vastaavat pääasiassa eläinten hyvinvoinnin valvonnasta sekä osaltaan eläintautien vastustamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Valtio korvaa kunnalle valvontaeläinlääkärin palkkakustannukset henkilöstösivukuluineen ja valvontatehtävistä aiheutuvat välttämättömät matkakustannukset, aineet ja tarvikkeet. Praktikkoeläinlääkärit tekevät myös osaltaan eläinlääkintähuollon valvontatehtäviä, jolloin niistä saadaan valtiolta korvaus tuntiperusteisesti. Praktikkoeläinlääkärit vastaavat osasta eläintautivalvontaa sekä siihen liittyvästä näytteenotoista. Kaksi praktikkoeläinlääkäreistä ja toinen valvontaeläinlääkäreistä on nimetty valmiuseläinlääkäriksi.

Praktikkoeläinlääkärit vastaavat tilojen terveydenhuoltokäynneistä sekä ante mortem -tarkastuksista.

Virka-ajan ulkopuolinen eläinlääkäripäivystysalue on Etelä-Hämeen ympäristöterveyden toiminta-alue.

4.3 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Eläinlääkäreitä palkattaessa tarkistetaan Ruokaviraston rekisteristä, että henkilö on laillistettu eläinlääkäri ja lisäksi praktikkovirkaan otettavalla on voimassa praktiikkaoikeudet.

Kunnaneläinlääkärin virkaan voidaan nimittää vain Suomessa laillistettu eläinlääkäri. Virkaa voi kuitenkin väliaikaisesti hoitaa eläinlääketieteen opiskelija, jolla on oikeus eläinlääkärin ammatinharjoittamislain 7 §:n nojalla harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkäriammattia.

Suomessa laillistettu eläinlääkäri, joka on suorittanut eläinlääkärin tutkinnon muussa EU- tai ETA-maassa, on kelpoinen kunnaneläinlääkärin virkaan vain, jos hän on tutustunut Suomen kyseisen alan lainsäädäntöön eläinlääkärin ammatinharjoittamisesta annetun lain 43 §:n mukaisesti. Uuden eläinlääkintähuoltolain 7 §:n mukaisesti kaikkiin kunnaneläinlääkärin virkoihin on sisällyttävä ainakin ajoittain eläintautilain ja eläinten hyvinvointilain mukaisia virkatehtäviä. Siten kelpoisuusvaatimus koskee kaikkia kunnaneläinlääkäreitä, myös sellaisia, jotka hoitavat pääosan työajastaan eläinlääkäripalveluita.

Henkilöstön pätevyys on varmistettu virkojen pätevyysvaatimuksissa ja osaamisen kehittämisessä. Henkilöstöä rekrytoitaessa kuvataan hakuilmoituksessa kelpoisuusvaatimukset

kyseiseen virkaan. Lisäksi kuvataan muut viran hoidon kannalta tarvittavat taidot. Henkilöiden kelpoisuusvaatimusten täyttyminen varmistetaan alkuperäisistä todistuksista haastattelujen yhteydessä ja Ruokaviraston ylläpitämästä rekisteristä.

Ammattitaitoa ylläpidetään mahdollistamalla henkilöstön osallistuminen peruseläinlääkinnän, oman erikoisosaamisalueensa sekä valvontatehtäviin liittyviin koulutuksiin. Näitä ovat esim. Ruokaviraston järjestämät maksuttomat koulutus- tai neuvottelupäivät sekä Suomen Eläinlääkäriliiton, Fennovet Oy:n, eläinlääkäreiden erikoisyhdistysten ja Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan järjestämät koulutukset. Valmiuseläinlääkärinä toimivat eläinlääkärit käyvät säännöllisesti Ruokaviraston järjestämissä valmiuseläinlääkärikoulutuksissa. Vuonna 2026 on suunnitteilla eläinlääkäreille suunnattuja sisäisiä koulutuksia koskien valmiusasioita ja anestesiaa. Työnantajan maksaman koulutuksen lisäksi voi itse maksettuaan koulutukseen saada palkallista virkavapaata, mikäli koulutus liittyy työtehtäviin.

Henkilökohtaiset koulutustarpeet sekä toteumat käsitellään kehityskeskusteluissa ja eläinlääkintähuollon palaverissa. Tehtävänkuvaan liittyvien koulutusten lisäksi järjestetään koko ympäristöterveyden henkilöstölle yhteistä sisäistä koulutusta ajankohtaisista aiheista. Ammattitaidon ylläpitämiseksi tavoitteena on kahdeksan koulutuspäivää viranhaltijaa kohti. Koulutussuunnitelmaa toteutetaan eri tehtäviin tarvittavien lisäkoulutusten sekä talousarvion määrärahojen puitteissa. Valvontasuunnitelmien toteutumisen seurannassa arvioidaan myös koulutussuunnitelmien toteutuminen.

5 Tietojärjestelmät

Eläinlääkintähuollossa pyritään teknologian hyödyntämiseen ja tietojärjestelmien tehokkaaseen käyttöön. Eläinlääkintähuollon käytössä olevien erilaisten tietojärjestelmien avulla saadaan hyödyllistä tietoa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan tueksi.

Eläinlääkintähuollon tietojärjestelmiä ja rekistereitä käytetään aktiivisesti valvonnan työkaluina. Käyttöoikeudet Pääsynhallinnan kautta haettaviin sovelluksiin myönnetään eläinlääkärin tehtävänkuvan perusteella. Kaikilla praktikkoeläinlääkäreillä on käytössä selainpohjainen TeraKuun KliniQ-ohjelma. Ohjelmassa on mm. asiakasrekisteri potilastietoineen, lääke- ja tarvikkehinnasto sekä potilaslaskutus. Ohjelman kautta on pääsy Naseva- ja Sika-tietoihin. Ohjelmaan luodaan käyttäjätunnus myös sijaisina toimiville eläinlääkäreille.

Vuonna 2025 otettiin myös Riihimäellä käyttöön KliniQ:ssa praktikoiden yhteinen sähköinen ajanvarauskalenteri.

Asiakirjojen lähettäminen AVlin muuttui vuoden 2024 alussa Elite-järjestelmän käytön päätyttyä. Käyttöön otettiin Avin asianhallintajärjestelmään integroitu lomake, jonka liitteeksi asiakirjat syötetään, ja lomakkeelle täytetään lyhyesti tilastointia varten vaadittavat tiedot. Uudella järjestelmällä saadaan alueelliset tilastotiedot valvonnasta ohjaaville viranomaisille sekä EU:n raportointiin.

6 Yhteistyö ja viestintä

Valvontaa tehdään tiiviissä yhteistyössä muiden valvontaviranomaisten kanssa. Yhteistyötahoja valvonnassa ovat mm. Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jonka eläinsuojeluun ja eläintauteihin liittyvät toiminnot siirtyvät vuoden 2026 alusta Ruokavirastolle. Muita yhteistyötahoja ovat Kanta-Hämeen hyvinvointialue, poliisi, Ely-keskus, ympäristönsuojeluviranomaiset ja rakennusvalvonta. Moniongelmaisissa kohteissa pyritään tekemään yhteistarkastuksia muiden viranomaisten kanssa. Yhteistyön kehittämiseksi järjestetään säännöllisiä tapaamisia poliisin ja eläinlääkäreiden kesken. Kaikki valvontaa tekevät eläinlääkärit osallistuvat Ruokaviraston järjestämiin yhteistyötapaamisiin. Eläinsuojeluvalvontatyötä tekevät eläinlääkärit osallistuvat myös Välitä viljelijästä-verkoston toimintaan.

Häiriötilanteita varten jatketaan uuden toiminta-alueen eläinlääkintähuollon häiriötilannesuunnitelman kehittämistä.

Viestinnässä noudatetaan Riihimäen kaupungin viestintäohjetta, Etelä-Hämeen ympäristöterveyden viestintäsuunnitelmaa ja yleisiä viestinnän toimintalinjoja. Viestinnässä on käytettävissä kaupungin ammattitaitoista viestintähenkilöstöä. Etelä-Hämeen eläinlääkintähuollon toiminnasta ja palveluista annetaan informaatiota internetsivujen, some-kanavien, lehti-ilmoitusten, haastattelujen ja palveluesitteiden kautta. Uusista oleellisista muutoksista, esim. alueen eläintautitilanteesta, omassa toiminnassa tai lainsäädännössä, tiedotetaan aktiivisesti internetsivuilla, lehdistötiedotteiden, kohdennettujen tiedotejakeluiden tai sosiaalisen median välityksellä. Välitöntä tiedottamista edellyttävissä tapauksissa, esim. epäiltäessä helposti leviävää tai vaarallista eläntautia, tiedottaminen hoidetaan yhteistyössä Ruokaviraston eläinlääkäreiden kanssa. Vuonna 2026 on Riihimäen elinvoiman toimialan viestintäsuunnitelmassa päätetty tiedottaa eläinlääkintähuollon osalta ainakin punkkien torjunnasta sekä kyykkäärmeiden esiintymisestä. Lisäksi tiedotetaan lemmikkien uittamisen välttämisestä vesistöissä, joissa on todettu sinilevää.

7 Maksut

Eläinlääkintähuollossa Etelä-Hämeen ympäristöterveys perii klinikkamaksua muiden kotieläinten kuin hyötyeläinten omistajilta tai haltijoilta. Klinikkamaksua peritään molemmilla vastaanotoilla.

Klinikkamaksun suuruus riippuu suoritettujen toimenpiteiden laadusta, vaativuudesta ja toimenpiteeseen käytetystä ajasta. Päivystysaikaisiin toimenpiteisiin ja ulkopaikkakuntalaisille on korotettu maksu. Lisäksi röntgenlaitteen, ultraäänilaitteiden ym. käytöstä peritään erillinen laitemaksu.

Eläinlääkintähuollon maksuja esitetään muutettaviksi 2.1.2026 alkaen perustuen uuteen eläinlääkintähuoltolakiin. Vuoden 2026 alusta alkaen voimaan tuleva uusi eläinlääkintähuoltolaki velvoittaa kuntia muuttamaan kunnaneläinlääkäreiden toimenpiteistä perimiä maksuja. Alueellinen ympäristöterveysjaosto päätti 25.9.2025 pidetyssä kokouksessaan, että Etelä-Hämeen ympäristöterveyden eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu eläinlääkintähuoltolain 9 §:n nojalla on laajuudeltaan 8 §:n listauksen mukainen. Järjestämisvastuu kattaa yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut ja näitä yleisen edun kannalta välttämättömiä eläinlääkäripalveluita saadaan myös jatkossa tukea verovaroin.

Täydentävinä toimenpiteinä järjestämisvastuun ulkopuolelta järjestetään lisäksi seuraavat toimenpiteet, joista tulee periä maksu markkinaehtoisesti:

- 1) kuvantamistutkimus tilanteissa, joissa sairaan eläimen asianmukainen tutkimus ja hoito sitä edellyttää
- 2) leikkaushoito henkeä uhkaavissa tilanteissa
- 3) koiran sterilaatioleikkaus
- 4) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito myös muille kuin tuotantoeläimille
- 5) perustasoinen, esim. vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä sairauden hoito myös muille kuin tuotantoeläimille.

Päivystysaikaan on alueella käytössä maksullinen palvelunumero 0600–17170. Päivystyspuheluiden hinnat ovat päivystysaikoina kello 08–22 välillä 1,98 €/min ja kello 22–08 välillä 4,01 €/min. Arkipäivisin ma–pe kello 8–16 puhelut ovat maksuttomia.

8 Valvonnan toimeenpano

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta Etelä-Hämeen ympäristöterveydessä toteuttaa eläintautilainsäädännössä ja eläinten hyvinvointilainsäädännössä paikalliselle viranomaisvalvonnalle asetettuja velvoitteita. Valvonta on riskiperusteista ja sitä toteutetaan sekä suunniteltuna että epäilyyn perustuvana.

8.1 Hankkeet ja valvonnan painopisteet

Valvonnan tarkastukset kohdennetaan ja toimintatavat päivitetään yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman painopistealueiden mukaisesti. Virkaeläinlääkärit osallistuvat aktiivisesti aluehallintoviranomaisen ja keskusviranomaisen järjestämiin koulutuksiin.

Eläinten hyvinvointilaki tuli voimaan 1.1.2024. Lakia sovelletaan eläinsuojelutyössä ja se toi tarkennuksia esim. populaatiokissojen hoitoon. Asetus koirien tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä astui voimaan 1.1.2023. Kaikki koirat on tunnistusmerkittävä ja ilmoitettava Ruokaviraston koirarekisteriin. Koirarekisteri helpottaa valvontaeläinlääkärien työtä, koska kullekin koiralle on nimetty omistaja tai haltija. Rekisteri auttaa esim. kitkemään pentutehtailua tai laitonta maahantuontia.

Kulloinenkin eläintautitilanne, esim. lintuinfluenssan esiintyvyys alueella, vaikuttaa vuotuisen eläintautivalvonnan työmäärään. Valmiuseläinlääkärit ja valvontaeläinlääkärit kokoustavat yhdessä eläinlääkintähuollon tiiminvetäjän ja ympäristöterveyspäällikön kanssa vähintään kahdesti vuodessa ja käyvät läpi ajankohtaiset asiat eläinsuojelusta ja eläintaudeista.

8.2 Eläinten terveyden valvonta

8.2.1 Eläintautivalmius

Etelä-Hämeen ympäristöterveydessä on kaksi valvontaeläinlääkärinä. Toinen valvontaeläinlääkäreistä on lisäksi nimetty valmiuseläinlääkäriksi, lisäksi valmiuseläinlääkäreinä toimii kaksi praktikkoeläinlääkärinä. Valmiuseläinlääkärit saavat vuosittain lisäkoulutusta Ruokavirastolta helposti leviävien eläintautien vastustustyöhön. Valmiuseläinlääkärit ovat valmiita tarvittaessa Ruokaviraston määräyksestä toimimaan myös oman valvonta-alueensa ulkopuolella eläintautien vastustamistyössä. Taudinpurkaustilanteessa ympäristöterveyspäällikkö huolehtii muun välttämättömän eläinlääkintähuollon toiminnan varmistamisesta.

8.2.2 Eläintautiepäilyt ja – tapaukset

Saatuaan tiedon tai epäillessään helposti leviävää tai vaarallista eläintautia on jokaisen eläinlääkärin ilmoitettava asiasta välittömästi kunnaneläinlääkärille tai Ruokavirastoon.

Muista taudeista, jotka on lueteltu eläintautisäännöstyössä, (EU) 2016/429 ja sen nojalla annetussa tautien luettelointia ja lueteltuja eläinlajeja koskevassa täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2018/1882, on kunnaneläinlääkärin ilmoitettava taudista riippuen seuraavana arkipäivänä tai kuukausittain Ruokavirastolle.

Valmiuseläinlääkäri antaa eläintautitilanteesta selvityksen Ruokavirastolle ja huolehtii tarvittavista näytteenotoista. Ruokavirasto antaa tarvittaessa tilalle rajoittavat määräykset. Toimija on velvollinen huolehtimaan saneeraussuunnitelman laatimisesta, jonka Ruokavirasto hyväksyy. Valmiuseläinlääkäri valvoo saneeraussuunnitelman toteutumista. Perustelusta syystä Ruokavirasto voi lopulta perua rajoittavat määräykset.

Kuukausittain lähetetään ilmoitus alueella todetuista eläintaudeista Ruokavirastoon. Vuosittain otetaan lintuinfluenssanäytteitä siipikarjan pitopaikoista. Eläintautien esiintymistä kartoitetaan alueella vuosittain Ruokaviraston ohjeiden mukaan. Riihimäen alueella näytteitä otettiin vuonna 2025 fasaanitarhoilta sekä yhdestä siipikarjan pitopaikasta. Ypäjältä näytteitä on otettu yhdestä siipikarjan pitopaikasta, ja Forssassa yhdestä fasaanitarhasta. Vuonna 2025 on tehty lintuinfluenssa-tautisuojaustarkastus turkistarhalla. Lintuinfluenssan esiintyvyyttä seurataan alueella näillä keinoilla.

Mikäli luonnonvaraisessa eläimessä havaitaan tautiepäily, valmiuseläinlääkäri ohjeistaa ilmoittajaa näytteen lähettämiseksi Ruokavirastoon eläintautitutkimusta varten. Villieläinnäytteet toimitetaan pääsääntöisesti Ruokaviraston Oulun toimipisteeseen. Näin toimitaan esimerkiksi hirvieläinten CWD- tai TSE-tautia epäiltäessä, kuten myös luonnonvaraisten lintujen ja nisäkkäiden lintuinfluenssaa tai jäniseläinten tularemiaa epäiltäessä. Tarvittaessa valvontaeläinlääkärit auttavat näytteiden hakemisessa maastosta ja lähettämiseksi Ruokavirastoon.

Lintuinfluenssan lisäksi afrikkalainen sikarutto ja vuohirokko ovat tuotantoeläinten ja harraste-eläinten tauteja, joiden esiintyvyyttä ja mahdollista leviämistä Suomeen seurataan jatkuvasti.

Vuodesta 2022 lähtien Riihimäellä sijainnut Ukrainasta tulevien pakolaisten vastaanotto-keskus lakkautettiin syksyllä 2025. Vastaanottokeskusta ylläpiti Kotokunta Oy. Pakolaisten määrän vähentyessä laittomien eläintuontien tarkastusmäärät ovat laskeneet. Tarkastuksia oli vuonna 2025 enää muutamia. Maahantulotarkastuksessa eläimelle tehdään kliininen tarkastus ja tuontidokumentit tarkastetaan. Tarvittaessa annetaan ekinokokkilääkitys. Päätökset ja seuraukset todetuista laittomista tuonneista asettaa lopullisesti Ruokavirasto.

8.2.3 Zoonoosien valvonta

Osa eläintauodeista voi tarttua myös ihmiseen aiheuttaen ihmisen sairastumisen, esimerkiksi salmonellatartunnat. Kunnaneläinlääkäriin epäillessä tällaista zoonoottista tartuntaa on hänen oltava yhteydessä Ruokavirastoon. Kunnaneläinlääkäriin on myös tehtävä tarvittavat ilmoitukset hyvinvointialueen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille ja muille eri tauteja koskevissa säädöksissä edellytetyille tahoille kuten esim. meijereille ja teurastamoille. Toimenpiteissä ja näytteenotossa noudatetaan Ruokaviraston ja maa- ja metsätalousministeriön antamia ohjeita ja säädöksiä.

Lintuinfluenssa on potentiaalinen zoonoosi. Lintuinfluenssan estämiseksi Etelä-Hämeen ympäristöterveyden alueella toteutetaan seuraavia toimenpiteitä: viralliset lintuinfluenssänäytteenotot Ruokaviraston määräysten mukaan (fasaanitarhat) sekä tarvittaessa turkistarhojen näytteenotot. Lisäksi valvontaeläinlääkärit ohjeistavat käynneillä kotikanaloiden pitäjiä turvallisesta kanojen ulkona pidosta ja ulkohäkkien verkotuksesta, sekä tarvittaessa antavat määräyksiä, mikäli siipikarjaa pidetään ulkona ulkonapitokiellon aikaan ilman vaatimusten mukaista aitausta. Jokaisen kuntalaisen velvollisuus on osaltaan huolehtia siitä, ettei riko siipikarjan ulkonapitosäännöksiä. Jos lintuinfluenssa infektoi kotikanalan kanat, on virus potentiaalinen riski myös siipikarjan parissa toimiville ihmisille ja riski viruksen leviämistä ympäristöön on olemassa.

8.2.4 Terveysvalvontaohjelmat

Pitopaikat voivat halutessaan liittyä vapaaehtoiseen terveystarkkailuun lampaiden maedivisna (MV) -taudin ja vuohien caprine arthritis-encephalitis (CAE) -taudin valvomiseksi. Praktikkoeläinlääkärit vastaavat tautiseurannan edellyttämisestä näytteiden ottamisesta.

Kana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita, keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa tilalta suoraan kuluttajille luovuttavia nautojen pitopaikkoja sekä siipikarjan vientilaitoksia koskee pakollinen salmonellavalvonta. Virkaeläinlääkärit valvovat salmonellavalvontaohjelman noudattamista toimialueensa pitopaikoissa. Valvontakäynneillä heidän on huolehdittava virallisesta näytteenotosta, tarkastettava pitopaikassa kerätyt tiedot tuotannosta, eläinten terveydentilasta, näytteenotoista ja laboratoriotutkimusten tuloksista ja tarkastettava pitopaikan tuotantohygieeniset olosuhteet. Lisäksi valvojan on annettava tarvittaessa neuvontaa salmonellavalvonnan käytännön toteutuksesta. Valvontakäynnistä eläinlääkäriin on laadittava tarkastuskertomus, josta annetaan jäljennös pitopaikan haltijalle ja Ruokavirastolle. Eläinlääkäri kokoaa parvi-ilmoitukset. Eläinlääkäri ottaa yhteyttä myös niihin tiloihin, joista tietoja ei ole saatu, jotta tiedosto on ajantasainen.

8.2.5 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus

Kalanviljelylaitoksia valvotaan Ruokaviraston vuosittaisen VHS-ohjelmien, lisävakuumohjelmien ja riskiperusteisen valvontaohjelman perusteella. Tarkastuksia ja näytteenottoja tehdään vastustettavien kalatautien esiintymisen selvittämiseksi ja niiden leviämisen ehkäisemiseksi. Tarkastustiheys ja näytteenotto riippuvat kasvatettavasta kalalajista. Tarkastuksella käydään läpi laitoksen kalakirjanpito sekä laitosten itse laatima omavalvonnan kuvaus, mikä on ollut edellytyksenä Ruokaviraston myöntämälle terveystarkastusluvalle. Tarkastuksella käydään erityisesti läpi laitoksen toiminnassa tai sijainnissa olevat sellaiset seikat, joiden voidaan katsoa lisäävän laitoksen riskiä saada tai levittää tauteja. Tarkastuksella käytetään Ruokaviraston vesiviljelylaitoksen tarkastuskertomuslomaketta.

Kalanviljelylaitokset voivat liittyä vapaaehtoiseen kalojen BKD:n terveystarkastusohjelmaan, ja siten saada BKD-vapaan aseman kaupankäyntiä tai istutuksia varten. Alueen kalanviljelylaitosten valvonnasta ja tarkastuksista vastaa vesilaitosten valvontaan perehtynyt valvontaeläinlääkäri. Valvontaeläinlääkäri tarkastaa ajantasaiset tiedot ja valvontatarpeet Ruokaviraston vesiviljelyrekisteristä. Alueella on yksi valvottava vesiviljelylaitos, joka tarkastetaan Ruokaviraston suunnitelman mukaisesti vuosittain, mikäli laitoksessa on kaloja. Viime vuosina kaloja ei ole ollut. Lisäksi alueella sijaitsee neljä pieniriskistä luonnonvaralammikkoa, jotka eivät kuulu säännöllisen valvonnan piiriin.

8.2.6 Muu tautiseuranta

Praktikkoeläinlääkärit vastaavat tautiseurannan edellyttämästä näytteiden ottamisesta saamansa erillisen määräyksen mukaisesti. Valvontaeläinlääkäri vastaa mahdollisen tilalle tehtävän saneeraussuunnitelman hyväksymisestä ja valvonnasta. Toimenpiteistä tehdään tarvittavat selvitykset ja ilmoitukset Ruokavirastoon, joka huolehtii rajoittavien määräysten antamisesta ja peruuttamisesta.

8.2.7 Eläinten keinollinen lisääntyminen

Riihimäen alueella valvontaeläinlääkäri valvoo alueen sperman keräysasemia, alkionsiirto-ryhmiä ja spermavarastoja sekä Ruokaviraston hyväksymiä karanteeneja. Niissä suoritetaan säännöllisiä tarkastuksia sen varmistamiseksi, että ne täyttävät hyväksymiselle säädetyt edellytykset ja että toiminnalle säädetyt vaatimukset ja hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja noudatetaan.

Riihimäen alueella olevan naudan alkionkeräysryhmän toiminta ja tilat tarkastetaan kerran kolmessa vuodessa. Alueella on lisäksi yksi kotimaan kauppaan hyväksytty oriasema, jonka tilat ja toiminta on tarkastettava vähintään kerran kolmessa vuodessa. Valvontaeläinlääkäri tiedottaa tarkastuksen tuloksista viipymättä toimijaa ja Ruokavirastoa. Forssan alueella on yksi oriasema ja yksi alkiorryhmä, joiden tarkastuksista vastaavat kohteiden valvonnasta vastaavat praktikkoeläinlääkärit.

8.2.8 Eläimistä saatavat sivutuotteet

Eläinperäisten sivutuotteiden valvonta on osa eläintautien ennaltaehkäisyä sekä mahdollisten epidemioiden rajoittamista. Valvontaa toteutetaan Ruokaviraston vuosittain laatiman

riskiperusteisen valtakunnallisen sivutuotteiden valvontasuunnitelman mukaisesti. Aluehallintovirastot vastaavat alueillaan valvonnan ohjaus- ja koordinoititehtävistä.

Riihimäen alueella on kuusi Ruokaviraston hyväksymää sivutuotteita käsittelevää laitosta, joita valvontaeläinlääkäri valvoo tarkastussuunnitelman mukaisesti. Forssan alueella on viisi kunnaneläinlääkäriin hyväksymää polttolaitosta sekä yksi tilarehustamo, lisäksi Ruokavirasto on hyväksynyt yhden sivutuotteita käyttävän rehutoimijan. Valvontaeläinlääkäri valvoo näitä toimijoita.

Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia tehdään riskiperusteisesti eli vain jos toiminnassa on havaittu riskejä tai epäkohtia. Tarkastuksessa havaitun puutteen korjaaminen on varmistettava uudella tarkastuskäynnillä tarvittaessa.

Tiloille muista syistä tehtävien tarkastuskäyntien ja sairaskäyntien yhteydessä kiinnitetään huomiota sivutuotteiden hävitystapoihin. Tarkastuksia tehdään tiloille, joilla on aikaisempien tarkastusten tai eläinluetteloista saatujen tietojen perusteella viitteitä säädösten noudattamatta jättämisestä.

Ennen haaskatoiminnan aloittamista on toimijan ilmoitauduttava haaskapaikkarekisteriin. Ilmoituksen toiminnan aloittamisesta, lopettamisesta tai aiemmin ilmoitettujen tietojen päivittämisen voi tehdä Ruokaviraston julkaiseman eläintenpitäjä-, pitopaikka- ja haaskapaikkarekisterin sähköisen asioinnin sovelluksen kautta tai toimittamalla täytetty rekisteröinti-/muutosilmoituslomake haaskaruokintapaikan sijaintikunnan kunnaneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkärille toimitettuna ilmoitus on maksullinen. Toiminnan muutoksista ja lopettamisesta on 30 päivän kuluessa ilmoitettava kunnaneläinlääkärille käyttäen edellä mainittua lomaketta tai sähköisen asioinnin sovellusta.

Toimijan on ilmoitettava kolme kertaa vuodessa haaskaruokintapaikalle toimitettujen sivutuotteiden määrä, eläinlaji ja sivutuoteluokka sille kunnaneläinlääkärille, jonka alueelta sivutuotteet ovat peräisin. Mikäli haaskapaikka sijaitsee toisen kunnan alueella, on myös tämän käyttökunnan kunnaneläinlääkärille toimitettava käyttöilmoitus. Ilmoitukset tulee tehdä seuraavilta ajanjaksoilta: 1) tammikuu-huhtikuu, 2) toukokuu-elokuu 3) syyskuu-joulukuu. Ilmoitus tulee tehdä kahden viikon kuluessa edellisen jakson päättymisestä ja riippumatta siitä onko sivutuotteita toimitettu haaskaksi vai ei. Ilmoitus tehdään käyttämällä käyttöilmoituslomaketta. Kunnaneläinlääkäri pitää luetteloa saamistaan ilmoituksista ja ilmoittaa niistä Ruokavirastolle säädetyllä tavalla. Toimijan on myös pidettävä kirjaa haaskaksi käytetyistä eläimistä ja sivutuotteista. Kirjanpidosta on käytävä ilmi haaskan alkupe-
rä, vastaanottopäivä, eläinlaji ja määrä. Valvovalle viranomaiselle on pyydettäessä esitettävä kirjanpito.

Haaskakäyttöä valvovat valvontaeläinlääkärit, joilla on käytössä eläintenpitäjärekisterin osana toimiva haaskarekisteri. Toiminnan aloitus- tai muutosilmoitus toimitetaan valvontaeläinlääkärille, samoin kuin muut haaskaruokintapaikalle toimitetuista sivutuotteista tehtävät ilmoitukset. Etelä-Hämeen ympäristöterveyden alueella ei tällä hetkellä ole haaskapaikkoja.

Käyttöilmoitusten perusteella valvontaeläinlääkäri valvoo, että haaska-aines on säädösten mukaista ja käy tarvittaessa tarkastamassa haaskapaikat. Mikäli haaskaksi ilmoitetaan tai tarkastuksilla todetaan haaskana käytettävän kiellettyjä sivutuotteita, niiden käyttö kiel-

tään. Kiellettyjen sivutuotteiden käytöstä ilmoitetaan Ruokavirastoon ja toimitaan jatkotoimenpiteiden osalta heidän ohjeidensa mukaisesti. Valvovan eläinlääkäriin tulee valvoa, että ko. sivutuote toimitetaan asianmukaiseen käsittelypaikkaan.

8.2.9 Elävien eläinten laitton tuonti

Mikäli virkaeläinlääkäri saa tiedon alueelle mahdollisesti laittomasti maahantuodusta eläimestä, tarkastaa hän eläimen ja sen matkustusasiakirjat, ottaa tarvittaessa näytteitä ja raportoi asiasta Ruokavirastoon. Tarvittaessa Ruokavirasto tekee hallinnollisen päätöksen eläinten palauttamisesta tai lopettamisesta. Ruokavirasto tekee myös vastaavan päätöksen, jos kaupungineläinlääkäri tai alueen yksityiset eläinlääkärit tapaavat vastaanotollaan laittomasti maahantuodun eläimen.

8.2.10 Elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden sisämarkkinatuonti ja -vienti

Virkaeläinlääkäri huolehtii alueellaan Ruokaviraston pyynnöstä sisämarkkinakaupan tuontitarkastuksista (Traces). Ruokavirasto tekee tarvittaessa hallinnollisen päätöksen eläinten/tuotteiden palauttamisesta tai lopettamisesta/hävittämisestä.

Alueen virkaeläinlääkärit huolehtivat sisämarkkinakaupan vientitarkastuksista ja tekevät tarvittavat kirjaukset Traces -järjestelmään. Forssan alueella on kaksi hyväksyttyä vientilaitosta, jotka tarkastetaan vuosittain.

8.2.11 Tuonti ja vienti EU:n ulkopuolelle

Eläinten vienti EU-maiden ulkopuolelle edellyttää useimmiten eläinten terveyttä koskevaa todistusta. Vientimaan viranomaiset määrittävät ne ehdot, millä vienti voi tapahtua. Pääsääntöisesti viejä selvittää vientiehdot, joiden pohjalta virkaeläinlääkäri laatii eläinlääkintätodistuksen.

Virkaeläinlääkärit ryhtyvät toimenpiteisiin tilanteissa, joissa aluehallintovirasto ilmoittaa kolmansista maista tuotavista eläin- tai tuote-erästä, jossa on syytä epäillä eläintautiriskiä tai jos epäillään, että eläin- tai tuote-erä on tuotu maahan laittomasti. Ilmoituksen saavuttua virkaeläinlääkärit yhdessä ympäristöterveyspäällikön kanssa tekevät tilannearvion asiasta. Mikäli tuotteet tai eläimet ovat vielä matkalla kohteeseen, suunnitellaan ja etsitään niille "karanteenipaikka" tutkimusten ja selvitysten ajaksi. Mikäli eläin on jo kohteessa, tulee selvittää mahdollisuudet tarvittavaan eristykseen ja rajoituksiin tutkimusten ajaksi. Suunnittelussa tulee selvittää suojautuminen, hallinnolliset toimenpiteet, avustavat viranomaiset, tarvittavat asiakirjat ja tarvittavat näytteet ym.

8.3 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinsuojeluvalvonnalla tarkoitetaan eläinten hyvinvointilainsäädännön perusteella tehtävää valvontaa. Eläinsuojeluvalvontaa ovat epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset sekä luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuvat säännölliset tarkastukset. Eläinsuojeluviranomaisia ovat kaikki virkaeläinlääkärit, terveystarkastajat ja alueen poliisit. Eläinsuojelutarkastuksia tekevät pääsääntöisesti valvontaeläinlääkärit itsenäisesti ja tarvittaessa parityönä. Parityöskentely on suositeltavaa sekä työturvallisuuden että työn tehokkuuden kannalta.

Kanta-Hämeen poliisilaitos on nimennyt yhteyspoliisin, joka vastaanottaa hallintopäätökset ja tutkintapyynnöt eläinten hyvinvointilainsäädännön rikkomisepäilyissä. Poliisi voi aloittaa myös itsenäisesti tutkinnan valvontaeläinlääkärin tekemän eläinsuojelupäätöksen perusteella. Virkaeläinlääkäri tekee poliisille virka-apupyynnön, jos on aihetta epäillä, että tarkastuksen tekijöiden terveyttä uhataan eläinsuojelutarkastuksella tai välttämätöntä tarkastusta ei pystytä mistä tahansa perustellusta syystä tekemään ilman poliisin apua.

8.3.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Eläinten huonosta kohtelusta tai hoidosta huolestuneet kuntalaiset tai viranomaiset, kuten sosiaaliviranomainen, tekevät ilmoituksen valvontaeläinlääkärille. Jos valvontaeläinlääkärillä on ilmoituksen perusteella aihetta epäillä eläinten hyvinvointilainsäädännön vastaista menettelyä, hän suorittaa eläinsuojelutarkastuksen. Tarkastukset tehdään tarvittaessa työparin kanssa. Valvontaeläinlääkärin havaitessa sellaista eläinten hyvinvointilainsäädännön vastaista menettelyä, joka asianosaisten on määrääjässä mahdollista korjata, kuulee hän asianosaista hallintolain mukaisesti joko suullisesti tai kirjallisesti ja antaa asiassa eläinten hyvinvointilain mukaisia kehotuksia, määräyksiä tai kieltoja.

Kun eläimiin kohdistuu tarpeetonta kipua, tuskaa ja kärsimystä siinä määrin, että valvontaeläinlääkärin on ryhdyttävä kiireellisiin toimenpiteisiin heti, voi valvontaeläinlääkäri hankkia eläimille hoitoa tai ruokaa, siirtää eläimet toiseen pitopaikkaan saamaan asiallista hoitoa tai jos em. toimet eivät ole tarkoituksenmukaisia, lopettaa tai teurastuttaa eläimet. Pieneläimet sijoitetaan tapauskohtaisesti tehtyjen erillisten sijoituspäätösten mukaisesti. Nautojen, sikojen ja hevosten kohdalla valvontaeläinlääkäri hankkii tilalle hoitajan lomituspalvelun kautta ja rehua läheisiltä tiloilta. Hevosia voidaan sijoittaa myös alueen talleihin. Mikäli em. toimet eivät ole tarkoituksenmukaisia, järjestää valvontaeläinlääkäri eläinten välittömän lopetuksen tarpeettoman kivun ja tuskan välttämiseksi.

Eläinsuojelutarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus, ja jos tarkastuksen perusteella annetaan eläinten hyvinvointilainsäädännön mukaisia määräyksiä, hallintopäätös. Tarkastuskertomukselle ja hallintopäätöksille annetaan diaarinumero. Tarkastuksen tehnyt virkaeläinlääkäri toimittaa allekirjoitetun kopion tarkastuskertomuksesta ja hallintopäätöksestä tiedoksi Ruokavirastoon. Poliisille toimitetaan kopiot tehdyistä hallintopäätöksistä. Valvontaeläinlääkäri tekee uusintatarkastuksen kohteeseen määrääjän umpeuduttua. Uusintatarkastuksella varmistetaan, onko määräystä noudatettu. Tarvittaessa ryhdytään eläinten hyvinvointilain 92-100 §:n mukaisiin toimiin. Eläinsuojelutarkastuspäätös uusintatarkastuksesta toimitetaan poliisille ja Ruokavirastoon. Valvontaeläinlääkäri säilyttää kopiot allekirjoitetuista tarkastuskertomuksista ja hallintopäätöksistä sekä paperikopiona toimipaikassaan että skannattuna verkkokansiossa, johon on rajattu pääsyoikeus.

Valvontaeläinlääkäri tekee eläinten hyvinvointilainsäädännön laiminlyönneistä tutkintapyyntöä poliisille, joka aloittaa tarvittaessa esitutkinnan eläinsuojelurikkomuksista tai eläinsuojelurikoksesta. Ruokavirastolla on myös mahdollisuus tehdä havaituista eläinsuojelulainsäädännön laiminlyönneistä maataloustukiin liittyviä täydennysehtojen tukileikkauksia tai tehostaa annettuja määräyksiä kieltoja uhkasakolla tai teettämishallalla. Valvontaeläinlääkäri voi tarvittaessa siirtää vaikean tai pitkittyneen eläinsuojelutapauksen Ruokavirastoon tai toimia yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus toteutetaan mahdollisimman nopeasti. Päivystysaikana eläinsuojeluviranomaisena toimii poliisi, joka voi pyytää eläinlääkäriltä virka-apua. Muuna aikana tarkastuksen tekee ensisijaisesti valvontaeläinlääkäri tai valvontaeläinlääkäriin poissa ollessa kunnaneläinlääkäri. Eläinlääkärit pystyvät sopimaan keskenään kiireellisten sairastapauksien ja ennalta sovittujen tarkastus- ja valvontakäyntien toteuttamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla. Eläinsuojeluvalvonnan esteettömyys on huomioitu virkaeläinlääkäreiden työnjakoa laadittaessa. Asia dokumentoidaan laskutuslomakkeelle.

8.3.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Eläinsuojelutarkastuksia tehdään myös ilman epäilyä eläinten hyvinvointilainsäädännön rikkomisesta sellaisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää eläinten hyvinvointilaissa tarkoitettun luvan hakemista tai ilmoituksen tekemistä Ruokavirastolle. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi sirkukset, eläintarhat ja -näyttelyt, eläinkaupat, pieneläinlaitokset, suuret kennelit, sekä ravi- ja ratsutallit ja riistaeläintarhat, lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat sekä paikat, joissa harjoitetaan eläinten lopetustoimintaa. Ilman epäilyä tarkastuksia voidaan tehdä myös eläinkilpailuihin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin. Valvontaeläinlääkäri hoitaa em. ilmoituksenvaraiseen toimintaan kohdistuvan säännöllisen valvonnan. Etelä-Hämeen ympäristöterveyden alueella tavoitteena on tarkastaa luvan- ja ilmoituksenvarainen toiminta riskiperusteisesti 1–3 vuoden välein. Vuonna 2026 jatketaan riskiperusteisesti luvan- ja ilmoituksenvaraisten toiminnan tarkistamista, painottuen tallien ja kennelien tarkistamiseen. Alueen ilmoituksenvaraiset kohteet saadaan Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteristä (EPR). Riihimäenseudulla hevostalleja on 66 kpl.

Forssan alueen valvontaeläinlääkäri on pitänyt omaa listaa suunnitelmallisesti valvottavista kohteista ja niihin tehdyistä tarkastuksista. Kohdekohtaiset riskinarviot on toteutettu valtaosalla suunnitelmallisista eläinsuojeluvalvonnan kohteista Forssan alueella, ja näiden perusteella kaikkia seuraeläinkohteita ei ole enää tarvinnut tarkastaa joka vuosi. Forssan alueella on yhteensä noin 70 tallia. Käytössä on ollut talleille Ruokaviraston riskinarviointilomake. Riskinarviointiin perustuen tullaan tallit tarkastamaan noin kolmen vuoden välein eli vuosittain n. 10-20 tallia.

8.4 Tukivalvonta

Ruokaviraston vastuulle kuuluva täydentävien ehtojen valvonta perustuu osittain virkaeläinlääkäreiden ja muiden kunnan elintarvikevalvontaviranomaisten tarkastuksilla tehtyihin havaintoihin. Mikäli kunnan viranomaisten tekemillä eläinsuojelutarkastuksilla tai alkutuotannon hygieniavalvonnan tarkastuksilla havaitaan täydentävien ehtojen indikaattoreiden laiminlyöntejä, ilmoitetaan niistä välittömästi Ruokavirastoon.

9 Eläinlääkäripalvelujen toimeenpano

9.1 Peruseläinlääkäripalvelu

Riihimäen kaupungin ympäristöterveysjaosto on eläinlääkintähuoltolain 3.4 §:n mukaisesti eläinlääkäripalvelujen järjestäjä Riihimäen ja Forssan kaupunkien sekä Lopen, Hausjärven, Janakkalan, Tammelan, Jokioisten, Humppilan ja Ypäjän kuntien osalta.

Eläinlääkintähuoltolain 9 §:n nojalla järjestäjän on määritettävä järjestämisvastuunsa laajuus. Eläinlääkintähuoltolain 8.1 §:n mukaisen luettelon kaikkien eläinlääkäripalvelujen sisällyttäminen Etelä-Hämeen ympäristöterveyden alueelliseen järjestämisvastuuseen on tarpeellista kyseisten palvelujen riittävän alueellisen saatavuuden sekä laissa järjestäjälle säädyttyjen muiden tehtävien hoidon turvaamiseksi. Näitä ovat muun muassa kiireellisen eläinlääkärin avun saatavuus, valvontatehtävät sekä eläintautivalmius. Palvelukohtaiset perustelut ovat seuraavat:

- 1) Yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi; välttämätön osa muita järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluita (mm. rokotus), joten kuuluu aina järjestämisvastuuseen.
- 2) Kissojen ja koirien tunnistusmerkintä; koiran tunnistusmerkintä on lakisääteinen velvollisuus koirien omistajille, joten on välttämätöntä varmistaa palvelun saatavuus kaikissa tilanteissa. Koirien ja kissojen tunnistusmerkintä on sisällytettävä järjestämisvastuuseen, koska muualla laissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaaminen sitä edellyttää. Eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnassa on varauduttava tunnistusmerkitsemään kerralla suuri määrä eläimiä, joten on tärkeää varmistaa, että kunnaneläinlääkärit voivat toimia tässä tehtävässä.
- 3) Eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat; kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen, sillä eläinterveyskäynnit koskevat tuotantoeläimiä ja toteutetaan pääasiassa osana terveydenhuoltokäyntejä.
- 4) Rokotus; Kansanterveydellisistä syistä on varauduttava ihmisten ja eläinten välillä leviävien tarttuvien tautien (kuten rabies, leptospira) ennaltaehkäisyyn nopeasti käynnistettävillä rokotuksilla. Tämän vuoksi palvelun on kuuluttava järjestämisvastuuseen. Rokotukset ovat olennaisia infektioautien ehkäisyssä. Vähentämällä infektioautien esiintymistä edistetään sekä eläinten että ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. Kansanterveyttä edistetään rokottamalla eläimiä vaarallisia zoonooseja kuten rabiasta vastaan sekä vähentämällä muiden eläintautien esiintymistä ja siten mikrobilääkkeiden käyttöä infektioautien ja niiden jälkitautien hoidossa. Rokottaminen on sisällytettävä järjestämisvastuuseen, koska muualla laissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaaminen sitä edellyttää. Eläintautivalmiuden vuoksi on varauduttava tarvittaessa rokottamaan kerralla suuri määrä eläimiä esimerkiksi epidemiatilanteessa, tai laittomasti maahantuotuja eläimiä.

5) Loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet; ihmisten ja eläinten välillä leviävät loiset (muun muassa heisimadot ja suolinkaiset) on voitava estää, palvelun riittävyydestä on huolehdittava ja mahdolliseen nopeaan lääkitystarpeen lisääntymiseen on varauduttava sisällyttämällä palvelu järjestämisvastuuseen. Vähentämällä loistautien esiintymistä edistetään eläinten terveyttä ja hyvinvointia koko Suomessa. Tietty loistaudit ovat zoonooseja, ja siten loisten häädöllä ja ehkäisyllä edistetään myös kansanterveyttä. Loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet on sisällytettävä järjestämisvastuuseen, koska muualla laissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaaminen sitä edellyttää. Eläintautivalmiuden näkökulmasta on varauduttava lääkitsemään kerralla suuri määrä esimerkiksi laittomasti maahantuotuja eläimiä.

6) Suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen; suun terveydenhuollon kohtuuhintaisten palvelujen riittävyys on varmistettava koko alueella sisällyttämällä nämä järjestämisvastuuseen. Yksityinen toimija voi valita asiakkaansa, joten suun terveydenhuollon järjestäminen on viime sijassa järjestäjän vastuulla. Kunnallisessa eläinlääkintähuollossa tarjottavat suun terveydenhuoltoon liittyvät perustoimenpiteet eivät merkittävästi vaikuta markkinoiden toimintaan.

7) Sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta; kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.

8) Lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettävälle naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja poroille; kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.

9) Kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle; kuuluu järjestämisvastuuseen aina tuotantoeläinten osalta, ja kohtuuhintaisen palvelun saatavuus on välttämätöntä varmistaa järjestämisvastuuseen sisällyttämällä myös kissojen osalta eläinsuojelullisista syistä (kissapopulaatioiden syntyminen estämiseksi). Kissojen hallitsematon lisääntyminen ja kissan päätyminen kulkukissaksi johtavat eläinten hyvinvointiongelmien. Lisäksi kissat voivat levittää eläintauteja ja zoonooseja, joista seuraa riskejä eläinten ja ihmisten terveydelle. Löytöeläinten talteenotto on eläinten hyvinvoinnista annettu laissa (693/2023) kunnille asetettu velvoite, ja tehostamalla kissojen kastraatioita ja sterilisaatioita vähennetään kuntien kustannuksia löytöeläinten osalta. Koirien kastraatio sisällytetään myös järjestämisvastuuseen palvelun saatavuuden varmistamiseksi. Yksityinen toimija voi valita asiakkaansa, joten koiran kastraation järjestäminen on viime sijassa järjestäjän vastuulla. Koiran kastraatio voi olla välttämätön harvinaisessa tilanteessa, jossa uroskoiran todetaan kantavan *Brucella canis* -bakteeria. *Brucella canis* voi tarttua myös ihmiseen.

10) Sairaalan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin; kuuluu olennaisena osana kiireelliseen eläinlääkäriapuun ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.

11) Sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksumahaleikkaus; kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.

12) Perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa tarkoitettulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon; kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriinapuun ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.

13) Synnytyssapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus; kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriinapuun ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen

14) Eläimen lopetus. Kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriinapuun ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettu huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut. Kiireettömiä eläinlääkäripalveluita on kattavasti tarjolla, mutta sisällyttämällä välttämättömät palvelut järjestämisvastuuseen järjestäjä varmistaa, että palveluita on saatavilla kaikissa tilanteissa ja myös poikkeuksellisissa olosuhteissa. Järjestämisvastuun taustalla on järjestäjän viimekätinen järjestämisvastuu eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaisten palvelujen järjestämisessä.

9.2 Täydentävä eläinlääkäripalvelu

Lain 17 §:ssä säädetään muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä. Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen sisällyttäminen järjestämisvastuuseen täydentävänä palveluna on tarpeellista osaltaan laissa järjestäjälle säädyttyjen muiden tehtävien hoidon turvaamiseksi ja työn mielekkyyden säilyttämiseksi sekä potilaan kuljetukselta välttymiseksi.

Täydentävinä toimenpiteinä järjestämisvastuun ulkopuolelta järjestetään:

1) Kuvantamistutkimus tilanteissa, joissa sairaan eläimen asianmukainen tutkimus ja hoito-tarpeen arviointi sitä edellyttää. Viivytyksetön kuvantamistutkimus on usein tarpeen asianmukaisen diagnoosin ja jatkohoidon tarpeen määrittämiseksi annettaessa kiireellistä eläinlääkäriinapua (esimerkiksi vatsaontelon ultraäänitutkimus henkeä uhkaavan verenvuodon havaitsemiseksi).

2) Leikkaushoito henkeä uhkaavissa hätätilanteissa, kuten keisarileikkaus koirille, mikäli eläimen lähettäminen jatkohoitoon viivytyksettä ei ole mahdollista. Leikkaushoidon viipyminen voi aiheuttaa eläinsuojelullisen ongelman tai hengenvaaran, mikäli eläin ei ole kuljetuskuntoinen tai jatkohoitoa yksityisellä palveluntuottajalla ei ole saatavilla.

3) Koiran sterilaatioleikkaus. Jotta leikkaushoito henkeä uhkaavissa hätätilanteissa olisi mahdollista toteuttaa turvallisesti, on eläinlääkäriin ajoittain tehtävä ei-kiireellisiä leikkauksia ammattitaidon ylläpitämiseksi.

4) Lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito myös muille kuin tuotantoeläimille. Kunnaneläinlääkäriin ei ole mahdollista selvittää luotettavasti, pidetäänkö eläintä tuotantoeläimenä vai lemmikkinä. Lisääntymiseen liittyviä palveluita (esim. hevosten tiineystarkastus tilakäynnillä) ei ole alueella riittävästi tarjolla yksityisiltä palveluntuottajilta kohtuullisen etäisyyden päästä.

5) Perustasoinen, esim. vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä sairauden hoito myös muille kuin tuotantoeläimille. Työn mielekkyyden säilyttämiseksi perustasoinen sairauden hoito on syytä sisällyttää järjestämisvastuuseen täydentävänä palveluna.

Etelä-Hämeen ympäristöterveyden alueella pääosa praktiikasta on eläinlääkäripalvelujen antamista pieneläimille. Riihimäen vastaanotolla arviolta 7 % suoritteista on sairasmatkoja ja Jokioisten vastaanotolla noin 10 %.

9.3 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Tuotantoeläinten terveydenhuoltotyö on osa elintarvikeketjun laatutyötä, jolla varmistetaan ja edistetään eläinten terveyttä ja hyvinvointia ja varmennetaan tuotannon vastuullisuutta. Terveydenhuoltokäynnillä käydään läpi eläinten terveyteen, tuotokseen, hyvinvointiin sekä sairauksien ennaltaehkäisyyn liittyviä asioita. Terveydenhuoltokäyntejä voidaan tehdä myös tautiongelmien selvittämiseksi. Tuotantoeläinten ennaltaehkäisevän terveydenhuollon merkitys kasvaa tuotantoyksiköiden koon kasvaessa. Nautojen Naseva- ja sikojen Sikava-järjestelmiä hyödynnetään myös lakisääteisen ketjuinformaatiotiedon tuottamisessa sekä kirjanpito vaatimusten täyttämässä. Tilakäyntien perusteella tilalle laaditaan vähintään kerran vuodessa kirjallinen terveydenhuoltosuunnitelma. Lisäksi tarvittaessa laaditaan lääkityssuunnitelma tilalla esiintyvien tautien hoitamiseksi. Yhteen terveydenhuoltokäyntiin ja sen perusteella laadittavan terveydenhuoltosuunnitelman laatimiseen kuluu noin yhden työpäivän verran työaikaa. Terveydenhuoltokäyntejä tehdään terveydenhuoltosopimuksen tehneille tiloille kansallisten terveydenhuolto-ohjelmien edellyttämällä tiheydellä: nautatiloille kerran vuodessa ja sikatiloille 4–6 kertaa vuodessa. Niille tiloille, joille luovutetaan lääkkeitä varalle tulevia sairastapauksia varten, tehdään terveydenhuoltokäyntejä tiheämmin tilan eläinmäärästä riippuen. Suurin osa ammattimaisesti toimivista tuotantoeläintiloista on liittynyt terveydenhuoltojärjestelmiin Nasevaan ja Sikavaan.

Terveydenhuoltosopimuksia on alueella tehty sekä kunnaneläinlääkärien että yksityisten eläinlääkäreiden kanssa. Terveydenhuoltosopimuksen kunnaneläinlääkäriin kanssa on tällä hetkellä tehnyt 48 nautatilaa ja 17 sikatilaa.

9.4 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kunnan on järjestettävä kiireellinen eläinlääkäriapu alueellaan vakituisesti tai tilapäisesti olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina. Yhteisvastaanotot tuovat paremmat mahdollisuudet kiireellisen virka-aikaisten akuuttien tapausten hoitoon. Päiväaikaisten kiireellisten tapausten hoidosta sovitaan eläinlääkäreiden kesken. Virka-ajan ulkopuolinen eläinlääkäripäivystys on arkipäivystysten osalta järjestetty omana toimintona, mutta ajoittain viikonloppupäivystykset on ulkoistettu ulkopuolisille sijaisille. Iso- ja pieneläinpäivystystä ei ole eriytetty.

9.5 Saatavuus- ja laatutavoitteet

9.5.1 Ajanvaraus

Eläinlääkärit ovat tavoitettavissa arkipäivisin klo 8–16 ja potilastyö toteutetaan ajanvarauksella. Molemmilla yhteisvastaanotoilla on keskitetty ajanvaraus arkisin klo 8–9.30. Muina-

kin aikoina pyritään vastaamaan soittoihin. Asiakas voi jättää tarvittaessa viestin puhelin-vastaajaan. Soittopyyntöihin vastataan mahdollisimman pian.

9.5.2 Saatavuus

Yhteisvastaanoton siirtyminen Riihimäen Peltosaareen lähelle Matkakeskusta paransi toimipisteen saavutettavuutta Riihimäen seudun ja Tervakosken asiakkaiden näkökulmasta. Turengin asiakkaiden osalta asiointimatka piteni, alueella virka-aikana eläinlääkäriin yhdensuuntaisen matkan pituus eläintenpitopaikkaan tai vastaavasti omistajan matkan pituus vastaanotolle on pääosin alle 50 km.

Jokioisten vastaanotto on sijainniltaan Forssan alueeseen nähden keskellä ja kaikki asiakkaat saavat palvelun alle viidenkymmenen kilometrin etäisyydeltä. Yhteisvastaanotolla käy kuukausittain virka-aikana noin 400 pieneläintä ja sairaskäyntien määrä on kuukaudessa noin 40. Lähes kaikki toimenpiteet pystytään hoitamaan viikon sisällä yhteydenotosta.

Riihimäen eläinlääkäreiden yhteisvastaanotolla käy kuukaudessa virka-aikana noin 400 pieneläinpotilasta ja sairasmatkoja on keskimäärin 20. Virka-aikana hoidetuista pieneläimistä noin 25 % on saman päivän aikana tehtävää akuuttipraktiikkaa ja 75 % ajanvarauksella hoidettavia tehtäviä, esim. rokotukset, terveystarkastukset, ei-kiireelliset leikkaukset ja hoidot. Ei-kiireellisten peruseläinlääkäripalveluihin kuuluvien toimenpiteiden viive yhteydenotosta käyntiin on 1–2 viikkoa, leikkausten osalta viive on 2–4 viikkoa. Tilastojen perusteella ovat erityisesti vastaanoton potilaskäyntien määrät kasvaneet runsaasti viime vuosina.

Päivystysalue muuttui 1.1.2023. Seurantatietojen perusteella päivystyksessä on hoidettu keskimäärin kuukaudessa 40 pieneläintä ja sairasmatkojen määrä on ollut keskimäärin 20. Koska päivystyspisteet sijaitsevat Riihimäellä ja Jokioisilla, on joitakin eläintenpitokohteita yli 100 km etäisyydellä päivystyspisteestä. Päivystyspotilaista 90 %:lla hoito voidaan aloittaa kolmen tunnin sisällä eläinlääkärille soittamisesta, mikä vastaa valtakunnallista eläinlääkintähuollon ohjelmaa. Etelä-Hämeen ympäristöterveys ei subventoi sairaskäyntikuluja, vaan asia on jätetty kuntien itsensä päätettäväksi. Alueen kunnat ovat tehneet päätöksen sairaskäyntien subventoinneista 1.1.2025 alkaen.

1.1.2026 voimaan tulevan uuden eläinlääkintähuoltolain mukaan vuoden 2026 alusta alkaen kunnaneläinlääkäreiden tulee periä kilometrikorvauksista ja käyntimaksusta subventoitava osuus eläinlääkäripalveluiden järjestäjältä.

9.6 Toimitilat

Riihimäen eläinlääkäriin vastaanottotilat sijaitsevat osoitteessa Linnunradankatu 5–7, Riihimäki. Tiloista vastaa Riihimäen Kotikulma Oy. Huoneiston pinta-ala on 160 m² ja siinä on kahden vastaanottotilan lisäksi erilliset odotus-, toimisto-, välinehuolto-, leikkaus-, hammashoito-, ruokailu- ja peseytymistilat sekä osallistuvan budjetoinnin kautta toteutettu röntgenhuone. Pesutiloissa on pyykinpesukone ja kuivausrumpu. Kylmäsäilytystä edellyttävillä lääkkeillä on käytettävissä jääkaappi ja huumausaineiksi luokiteltaville lääkkeille lukittava kaappi. Työnantaja huolehtii vanhentuneiden lääkkeiden ja käytettyjen neulojen hävittämisestä toimittamalla ne asianmukaisesti pakattuna NG Nordicille. Raadoille on varat-

tu pakastin. Työnantaja vastaa työ- ja suojavaatehankinnoista. Siivous on ulkoistettu. Vuoden 2024 alusta lähtien välinehuolto siirtyi hyvinvointialueelta eläinlääkintähuollon omaksi tehtäväksi ja toimintaa varten hankittiin tarvittava välineistö vastaanotolle.

Päivystäjälle on varattu yöpymistila, joka sijaitsee sosiaalityö-yhteydessä. Tilassa on astianpesukone, jääkaappi, kahvin- ja vedenkeitin, liesi sekä mikroaaltouuni. Vastaanotto-tilojen yhteydessä ei ole lämmintä autotallia, ainoastaan ilman lämmitystolppaa olevat autopaikat. Tiloihin on hankittu uhkatilanteiden varalta henkilöturvajärjestelmä sekä murto- ja palohälytysjärjestelmät.

Jokioisten yhteinen vastaanotto-tila sijaitsee osoitteessa Keskuskatu 29 D, 31600 Jokioinen. Tila on vuokrattu Jokioisten kunnalta ja siinä työskentelee neljä praktikkoeläinlääkäriä, jotka myös päivystävät tiloissa. Autoille on lämmityspistokkeet. Tilaa vastaanotolla on n. 450 m². Jokaisella eläinlääkärillä on oma työhuone, jossa on sähköinen tutkimuspöytä. Lisäksi eläinlääkäreillä on käytössään yhteisiä tiloja mm. odotustila potilaille, leikkaushuone aputiloinen, hammashuoneinstrumenttien pesu- ja huoltotila, varastoja lääkkeitä ja muita hoitotarvikkeita varten, sijaiselle mahdollisuus yöpyä yms. Tiloissa on pyykinpesukone, kuivausrumpu, sauna, TV, astianpesukone, kahvinkeitin, liesi, uuni, jääkaappi ja mikroaaltouuni sosiaalityö-tilassa. Tiloissa on vartiointi- ja hälytysjärjestelmä. Tilojen siivous tehdään tilojen vuokranantajan toimesta.

9.7 Välineresurssit

Peltosaaren vastaanotto on varustettu peruseläinlääkäripalvelun edellyttämin varustein. Yhteisvastaanotolla eläinlääkäreillä on käytössään mm. ultraäänilaitte, mikroskooppi, happimaskit, happigeneraattori, eläinvaaka, hammaskiven poistolaite (UÄ), lämpökaappi, V-mallinen leikkauspöytä, joitain leikkausinstrumentteja, isofluraanilla toimiva nukutuslaitteisto, elektrotomi, pöytäsentrifugi, välinehuollon laitteisto, ultraäänipesuri pieninstrumenteille, mikrosirun lukulaite, kuonokopat, karvanleikkuri, kallistuva ja alas laskeutuva tutkimuspöytä ja satulatuolit. Vuoden 2022 aikana vastaanoton tiloihin saatiin eläinröntgenlaitte. Isoeläimien hoitoa varten on eläinlääkärillä käytössään astutusliinat, letkutuvälineet, leikkaussarja, hammasraspi, hevosen pänttuki, kohturitiili, tainnutuspistooli. Muut välineet ovat eläinlääkäreiden omia.

Jokioisten vastaanotolla on alas laskeutuvat tutkimuspöydät, mikroskooppi, eläinvaaka, happigeneraattori, hammaskiven poistolaite (UÄ), välinehuollon välineistö, lämpökaappi, sentrifugi, ultraäänilaitte pienille ja isoille eläimille. Sen sijaan muut välineet ovat pääosin eläinlääkäreiden omia.

Kaikilla eläinlääkäreillä on käytössään kannettavat tietokoneet, joissa on käytössä KliniQ-eläinlääkäriohjelmisto.

9.8 Ostopalvelut

Alueella ei ole tehty yksityisten palveluiden tuottajien kanssa sopimuksia peruseläinlääkäripalvelun, erikoiseläinlääkäripalvelun tai kiireellisen eläinlääkäriavun tuottamisesta.

9.9 Perustason ylittävät palvelut

Kunnan praktikkoeläinlääkärit eivät saa uuden eläinlääkintähuoltolain edellyttämän ja alueellisen ympäristöterveysjaoston vahvistaman järjestämisvastuuta koskevan päätöksen perusteella tarjota 1.1.2026 alkaen erikoiseläinlääkäritason palveluita. Lähialueella on tarjolla riittävästi yksityisiä hevos- ja pieneläinklinikoita. Toistaiseksi klinikat ovat virka-aikaan tarvittaessa ottaneet kaikki heille ohjatut erikoiseläinlääkäritason hoitoa vaatineet potilaat, joita virkaeläinlääkärit eivät ole ehtineet tai ei ole ollut valmiuksia hoitaa. Alueella ei ole enää päivystävää pieneläinklinikkaa, Alueelta on saatavana erikoiseläinlääkäripalveluita sekä hevosten että lisääntymistieteiden alalta.

9.10 Laboratoriopalvelut

Eläinten kliiniset näytteet lähetetään pääasiassa tutkittavaksi ulkopuolisiin laboratorioihin. Veri-, kudokset- ja erite-, ym. näytteet lähetetään tapauksesta riippuen joko Ruokavirastoon tai varsinkin pieneläinten osalta yksityisiin laboratorioihin, esim. Movet, Ellab Ypjä, Vetlab, Patovet. Maitonäytteet lähetetään pääasiassa tiloilta suoraan maitoauton mukana meijerin laboratorioon. Ruokavirastoon lähetettävät kokonaiset raadot lähetetään Ruokaviraston ohjeiden mukaan joko postitse tai Matkahuollon kautta. Omistaja voi myös viedä itse näytteet. Tartuntavaarallisen materiaalin lähettämisessä noudatetaan Ruokaviraston ohjeita. Näytteet ottanut eläinlääkäri huolehtii itse näytteiden lähettämisestä. Vastaanotoilla on käytettävissä sentrifugi ja mikroskooppi.

10 Ohjaus

Eläinlääkintähuoltoa koskeva suunnitelma hyväksytään osana ympäristöterveydenhuollon yhteistä valvontasuunnitelmaa ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa monijäsenisessä toimielimessä, alueellisessa ympäristöterveysjaostossa. Myös suunnitelman toteutumisen raportti ja korjaustoimenpiteet käsitellään jaostossa ennen sen lähettämistä Ruokavirastolle.

11 Laatu

Riihimäen kaupungilla on käytössä palautejärjestelmä, johon myös eläinlääkintähuoltoa koskevat palautteet ohjataan. Etelä-Hämeen ympäristöterveydellä on käytössä laatujärjestelmä LaatuNet. Palautteet käsitellään aina palautteen saajan ja ympäristöterveyspäällikön kesken.

Jos asiakas antaa palautetta palvelusta tai hoidosta ja haluaa, että asiaa jatkokäsitellään, niin ympäristöterveyspäällikkö tai eläinlääkintähuollon tiiminvetäjä pyytää palautteen antajaa ja palautetta saanutta eläinlääkäriä kirjaamaan oman näkemyksensä tapahtumasta. Tarvittaessa järjestetään tapaaminen, jossa mukana molemmat osapuolet sekä ympäristöterveyspäällikkö. Mikäli näkemykset poikkeavat toisistaan eikä asiaa saada tapaamisessa sovittua, niin asiakkaalle kerrotaan jatkotoimenpidemahdollisuudet: kantelu Ruokavirastoon, valitus kuluttajariitalautakunnalle tai lausuntopyyntö Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta.

Mikäli kyseessä on hoitovirhe, josta aiheutuu vahingonkorvausvastuu työnantajalle, niin korvauksista vastaa työnantaja.

Toimintaa ja palveluita kehitetään saatujen palautteiden, valitusten ja asiakastyytyväisyyskyselyiden perusteella. Vuoden 2024 lopulla järjestettiin eläinlääkintähuollon palveluita koskeva asiakastyytyväisyyskysely, jonka tulokset olivat suurelta osin kiitettäviä.

Praktikkoeläinlääkäreiden toimintaa ja uusien perehdytystä varten on laadittu toimintaohjeita, jotka vaativat organisaatiomuutoksen takia päivitystä.

12 Seuranta ja raportointi

12.1 Annettujen määräysten ja kieltojen noudattamisen valvonta

Virkaeläinlääkäri on itse vastuussa ja seuraa määräaikojen ja toimenpiteiden suorittamista. Määräajan jälkeen eläinlääkäri tekee uusintatarkastuksen ja laatii tarkastuspöytäkirjan.

12.2 Viranomaisen pyytämät raportit ja tilastot

Raporttien ja tilastojen lähettämisessä noudatetaan annettuja määräaikoja. Käyntiin liittyvistä tarkastuspöytäkirjoista ja raporteista sekä suoritteiden tilastoinneista ja niiden lähettämisestä asianomaisille viranomaisille vastaa suoritteen tehnyt kunnan-/valvontaeläinlääkäri. Korvausten hakeminen Ruokavirastosta on ympäristöterveyspäällikön vastuulla.

12.3 Palvelujen käytön tilastointi

Tilastot eläinlääkäripalvelujen käytöstä laaditaan kuukausitasolla kunta- ja eläinlääkärikohteisesti. Niistä ilmenevät sairasmatkojen ja vastaanottokäyntien määrät virka- ja päivystysaikoina. Myös hoidettujen pieneläinten määrä tilastoidaan. Vastaavasti kirjataan tarkastukset ja näytteenotot. Kuukausitilastojen pohjalta laaditaan vuosiyhteenveto.

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON RESURSSITARPEEN KARTOITUS

1. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

a. Terveystenhuoltosopimukset

• Nautatilat	48
• Sikatilat	17
• Kanalat	3

b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta

Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveydenhuolto)

• Sairaskäynnit virka-aikana (lkm)	1300
• Sairaskäynnit päivystysaikana (lkm)	300

Sairaskäynnit pieneläinvastaanotolla

• Sairaskäynnit virka-aikana (lkm)	8500
------------------------------------	------

- Sairaskäynnit päivystysaikana (lkm) 600

Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve

6,0 htv

2. ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

a. Terveysvalvonta

Pakolliseen terveystarkkailuun kuuluvat pitopaikat (lkm)

- Siipikarjan salmonellavalvontaohjelmaan kuuluvat pitopaikat 12
- uudistuseläimiä tuottavat sikojen pitopaikat, salmonellavalvonta 0
- nautoja keinosiemennysasemille toimittavat pitopaikat, salmonellavalv. 0
- raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta 0

Vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvat pitopaikat (lkm)

- Maedi – Visna / CAE 4
- Tarhattujen hirvieläinten terveystarkkailuohjelma 0
- Lohikalojen bakteeriperäinen munuaistauti (BKD) 0

b. Muu eläinten terveyden valvonta

- vientilaitosten valvonta (kpl) 2
- alkioryhmän valvonta (kpl) 2
- oriasemien valvonta (kpl) 2
- Turkistarhojen lkm 1
- ulkona pidettävien sikojenpitopaikkojen määrä 5
- Traces, laitton tuonti -valvonta: 0,1htv

Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve

0,6htv

3. SIVUTUOTEVALVONTA

- Sivutuotealan laitokset ja toimijat; hyväksyntä, rekisteröinti ja valvonta 11
- Raatojen ja kotiteurastuksen sivutuotteiden hävityksen valvonta 0
- Haaskatoiminnan valvonta (haaskapaikkojen lkm) 13
- Turkiseläinten lajinsisäisen käytön valvonta (kpl) 1
- Sisämarkkinakaupan, tuonnin ja viennin valvonta (kpl) 1

Sivutuotevalvonnan resurssitarve

0,1 htv

4. ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

a. Ilmoituksenvaraiset kohteet (lkm)

- Kennelit, koiratarhat yms 32
- Hevostallit 139
- Riistanhoidolliset tarhat 5
- Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat 1

• Eläinkaupat	2
• Eläinhoitolat	16
• Eläinten välitystoiminta	2
b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset (lkm)	
• Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista vuodessa	350
c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta	
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve	1,6 htv
5.ELÄINTEN TUNNISTAMISEN JA REKISTERÖINNIN VALVONTA	
	0,1htv
Yhteensä	8,4htv